

Petra Hunsche: 'De strijdbare patiënt.' Van gekkenbeweging tot cliëntbewustzijn. Uitgeverij Candide, Amsterdam 2008. ISBN 978907548345 (Psychiatrie/Algemeen/1)

Soort boek: *De strijdbare patiënt* bevat de geschiedenis van de patiënten/cliënten beweging in de ggz vanaf 1970 tot 2000 beschreven vanuit het perspectief van de betrokkenen met behulp van 13 portretten van actieve patiënten of een familielid. Naast de interviews bevat het boek enige hoofdstukjes met korte toelichtingen op een theorie of perspectief, of enige historische feiten. Daarnaast staat in groengele blokken nog meer achtergrondinformatie, is iedere geïnterviewde persoon op een foto te zien en bevat het boek diverse andere foto's en illustraties. Goed geschreven, heldere lay out, veel informatie en indrukwekkende verhalen. Het liet me niet los. Het is zo'n boek dat je iedereen wilt aanbevelen. Het is ook het eerste boek in de Dolhuys Reeks, een serie boeken die psychiatriemuseum Het Dolhuys te Haarlem in samenwerking met uitgeverij Candide is gestart.

Over de schrijfster: Petra Hunsche is journaliste en o.a. oprichtster van het tijdschrift *Kronkel*, een blad waarmee ze de psychiatrische patiënt een stem wilde geven. Zij kent de psychiatrie van binnenuit, is ervaringsdeskundige en activiste.

Korte beschrijving: Dit is een boek dat het verdient door een groot publiek gelezen te worden. Centraal staan interviews met dertien belangrijke ervaringsdeskundige activisten die van 1970-2000 belangen behartigden van patiënten binnen de psychiatrie. Met behulp van deze interviews wordt de geschiedenis geschetst van '*gekkensbeweging tot cliëntenbewustzijn*.' De personen beschrijven hoe ze met de psychiatrie in aanraking zijn geweest of nog zijn, en wat ze zelf hebben gedaan om lotsverbeteringen en zorgverbeteringen in de ggz voor elkaar te krijgen. Ze vertellen waarom ze actie wilden voeren en hoe ze verzeild raakten in deze beweging. Waarom er bijvoorbeeld acties gevoerd werden tegen het opsluiten van psychiatrische patiënten in inrichtingen. Het zijn indrukwekkende persoonlijke verhalen, waarin open gesproken wordt over machteloosheid, wanhoop, pijn, verdriet en behandelingen die zij kregen en waar ze vaak ontevreden over waren. Zo wordt ook beschreven hoe het karakter van die beweging veranderde van een gekkensbeweging naar een bredere cliëntenbeweging in de jaren tachtig en negentig of nog later in het Nederlandse (polder)model van cliëntenparticipatie. Daarbij blijven zij ook nu kritische geluiden geven.

Wat viel op: Allereerst natuurlijk de verhalen die bomvol ongewenste praktijken staan, niet zeurderig beschreven, maar als zaken die gebeurd zijn en die bij het leven van de geïnterviewden horen. Die hebben gemaakt dat ze actief zijn geworden in de patiëntenbeweging. Daarbij wordt open een eerlijk melding gemaakt van onderlinge strijd, en hoe moeizaam bijvoorbeeld vergaderingen konden zijn. Ook viel op dat het allen veelzijdige figuren zijn, divers. Zo wordt 'even' tante Marie geschetst (pag. 206), die psychisch de vernieling was ingedraaid tijdens het bombardement van Rotterdam in 1940 en regelmatig riep hoe Hitler zijn penissen uitstortte over Rotterdam.

Het is een boek waarin - naast oude- ook veel vernieuwende en inspirerende ideeën te vinden zijn. Ik ga opzoeken wat voor ideeën het Cliënten belangenbureau (CBB) in Eindhoven heeft, ontstaan met behulp van de Corsendonknorm (pag. 210). En ook hoe Wilma Boevink in Groningen werkt met Herstel, Empowerment en Ervaringsdeskundigheid (HEE, pag. 236). Ik ga uitzoeken hoe alternatieve

hulpverleningsvormen als Roads in Haarlem werken. Dat blijkt een organisatie te zijn die van boven tot beneden ervaringsdeskundigen aanstelt in coördinerende en leidinggevende functies. Ik denk na over de haal je dossier op acties, acties tegen dwang en drang en anti-isoleeracties. En ook over effecten van te zware medicatie, zorg met behulp van een zelfbindingscontract, het Amsterdamse model, het nut van woordverfraaiingen (hydrotherapie in plaats van zwemmen) en de opmerking van hoogleraar Paul Schnabel (1991) dat de positie van psychiatrische patiënten – wat er in de loop van de eeuwen ook veranderde – onverminderd ellendig bleef (pag. 12). Kortom, dit geschiedenisboek laat je nadenken over heden en verleden, goede hulpverlening en de meerwaarde van het inzetten van ervaringsdeskundige cliëntdeskundigheid.

Citaten: pag. 117: “Ik had het gevoel dat ik geïsoleerd stond met mijn radicale visie, maar het was zo gek: als je bij al die mensen in de afdelingen even aan de oppervlakte krabde, kwam er zo een radicale patiënt onder vandaan. Ik ben de namen kwijt, maar ze zaten er: Jet uit Bolsward, Jan uit Eindhoven die overdag voor het goede doel OV kaarten van de NS vervalste en zich kapot werkte voor de Cliëntenbond, en Doetie Bakker uit Nijmegen- overal zaten van die radicale elementen. Maar het had geen organisatie, geen programma en geen vervolg.”

Pag. 143: “Je kunt het ook in Nederland nog steeds zien, als je naar de verblijfsafdeling gaat. Het leven van mensen wordt verkrummeld, er wordt zo achteloos mee omgegaan. Hun geschiedenis is helemaal verbrokkeld, contacten zijn weg, vaak weet niemand meer waar ze vandaan komen’....’Als ik mij kwaad maak in een vergadering over ‘dwang bedwingen’ dan zie ik de psychiater en de verpleegkundige blikken uitwisselen. Dat vind ik echt héél erg.”

Pag. 244: “Anorexia is mijn beste antipsychoticum. Omdat je veel minder voelt als je dun bent. Op mijn 13e was ik al hartstikke dun, maar begin jaren 60 hadden ze anorexia nog niet echt uitgevonden’....’Wij werken ook vrolijk met het begrip verbindende hulpverlening, een positieve variant op dwang en drang. Met de psychiater die ik nu heb, heb ik een zelfbindingscontract en ik weet zeker dat hij dat ook gaat uitvoeren.”

Recensies: Knip & Clip november/december 2008:

<http://www.cliprijnmond.nl/file.asp?id=163>

Prachtig boek over cliëntenbeweging. Wat er in de cliëntenbeweging in de psychiatrie gebeurt, daar zijn helaas maar weinig mensen van op de hoogte. Hopelijk komt daar verandering in door het prachtige boek De strijdbare patiënt van Petra Hunsche. Een inspiratiebron voor ieder die het leest.

<http://www.bol.com/nl/p/boeken/de-strijdbare-patient-druk-1st/1001004006287978/index.html;jsessionid>

[=07E4DC9CA4E035253FEE3CFA5004BE12.ps21#product_description](http://www.bol.com/nl/p/boeken/de-strijdbare-patient-druk-1st/1001004006287978/index.html;jsessionid=07E4DC9CA4E035253FEE3CFA5004BE12.ps21#product_description) : Drs. J.M.

Spee (NBD|Biblion recensie): Stel, je wordt opgenomen in de GGZ en treft daar enorme misstanden aan. Je wilt deze aan de kaak stellen, maar blijkt niet serieus genomen te worden. Hoe ga je daarmee om? In dit boek laat Petra Hunsche dertien ex-patiënten aan het woord die vertellen hoe ze dat geprobeerd hebben en waar dat uiteindelijk toe geleid heeft: na dertig jaar strijd ontstond er een poldermodel van cliëntenparticipatie. Dit boek is tot stand gekomen met behulp van een redactiecommissie en behandelt na het voorwoord en de proloog de jaren zeventig, tachtig en negentig, gevolgd door een epiloog, dankwoord, lijsten van afkortingen en illustraties, literatuur- en bronnenopgave en een personenregister. Doel van het boek is het informeren van het grote publiek, de geschiedenis vastleggen en laten zien wat

psychiatrie met mensen kan doen. Dit is het eerste boek in de 'Dolhuysreeks', die zal worden uitgegeven door het gelijknamige Haarlemse museum en uitgeverij Candide.